

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 17 Haziran 2026
Sayı: 1916

10/4287

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere yönelik işkence ve kötü muamele iddialarının, insan onuruyla bağdaşmayan fiziki koşulların, cezaevi kapasite aşımının, tecrit ve yalnızlaştırma uygulamalarının, sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan sorunların, aile ve avukat görüşü ile haberleşme haklarına yönelik kısıtlamaların; tutukluluğun cezaya dönüştürülmesine yol açan uygulamaların ve denetim mekanizmalarındaki eksikliklerin araştırılması, sorumluların ve yapısal nedenlerin tespit edilmesi ile alınması gereken hukuki ve idari tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Murat EMİR
Ankara Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Bir kişi hakkında tutuklama veya mahkumiyet kararı verilmiş olması; o kişinin insan onurundan, beden ve ruh bütünlüğünden, sağlık hakkından, avukat ve aile görüşünden, haberleşme hakkından ve etkili başvuru yollarından mahrum bırakılabileceği anlamına gelmez.

Anayasa'nın 17'nci maddesi işkence ve eziyet yapılamayacağını, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağını açıkça hüküm altına almıştır. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun da ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamayacağını düzenlemektedir. Buna rağmen son dönemde ceza infaz kurumlarında ve gözaltı-sevk-adliye süreçlerinde darp, çıplak arama, tehdit, psikolojik baskı, sağlık hizmetlerine erişimin engellenmesi, ilaçlara ulaşamama, sosyal faaliyetlerin keyfi biçimde sınırlandırılması, açık hava ve spor hakkının kullandırılmaması, disiplin cezaları yoluyla haberleşme ve görüş haklarının kısıtlanması gibi çok sayıda iddia kamuoyuna yansımaktadır.

Bunun son örnekleri ise İBB'ye yönelik soruştırmalar kapsamında tutuklu bulunan MEDYA AŞ Genel Müdürü Fatoş Pınar Türker'in mahkemedeki savunmasında çıplak arama, kötü muamele ve savcı tehdidine maruz kaldığı ve İstanbul Planlama Ajansı Başkanı Buğra Gökçe'nin cezaevinden aktardığı örneklerdir. Gökçe; kaldığı koğuşun avlusunu yüksek duvarlarla çevrili derin bir kuyuya benzetmiş, açık havaya ve gökyüzüne erişimin sınırlı olduğunu ifade etmiş, kapalı spor salonundan yararlanma hakkının "tek başına olduğu" gerekçesiyle kullandırılmadığını aktarmıştır. Yine gözaltı ve adliye sürecinde uykusuz, aç ve ilaçlarını alamamış halde hakim karşısına çıkarıldığını; cezaevindeki ağır koşulların kimi kişiler üzerinde iftira ve itirafa zorlama aracı haline getirildiğini iddia etmiştir. Bu anlatımlar tutukluluğun fiilen cezalandırma ve baskı aracına dönüştürölüp dönüştürölmediği yönünden araştırılması gereken ciddi iddialar olarak değerlendirilmelidir.

İşkence ve kötü muamele yasağı mutlak bir yasaktır. Bu yasak, suç isnadının niteliğine, kişinin siyasi kimliğine, kamuoyundaki tartışmalara veya idarenin güvenlik gerekçelerine göre esnetilemez. Devletin cezalandırma yetkisi vardır; ancak aşağılamaya, yalnızlaştırmaya, sağlıktan mahrum bırakmaya, insan onurunu zedelemeye yetkisi yoktur. Cezaevlerinde kötü muamele iddialarının etkin biçimde araştırılmaması, yalnızca mahpus hakları bakımından değil, adil yargılanma hakkı, delil güvenliği ve yargıya güven bakımından da ağır sonuçlar doğurmaktadır.

Bu kapsamda kurulacak Meclis Araştırması Komisyonu; ceza infaz kurumlarının kapasite, doluluk, hijyen, havalandırma, ışık, açık hava, sağlık, beslenme, sosyal faaliyet ve spor imkanlarını; darp, kötü muamele, çıplak arama, tehdit, psikolojik baskı, tecrit ve disiplin cezalarına ilişkin iddiaları, denetim mekanizmalarının etkinliğini; kamera kayıtlarının korunması, sağlık hizmetleri, işkence ve kötü muamele iddialarında delillerin toplanması süreçlerini bütün yönleriyle incelemelidir.

Cezaevlerinin hukuka uygun biçimde yönetilmesi, yalnızca mahpusların değil, toplumun tamamının hukuk güvenliği meselesidir. İnsan onurunu korumayan bir infaz sistemi, adaleti de toplumsal barışı da zedeler. Bu nedenle cezaevlerinde kötü muamele ve işkence iddialarının tüm boyutlarıyla araştırılması, sorumluların ve yapısal eksikliklerin tespit edilmesi, etkili denetim ve önleme mekanizmalarının güçlendirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması zorunludur.

